

BARCELONA:
PER EDICIÓ
DUES PESSETES
CADA MES

La Veu de Catalunya

10 cts.

PENINSULA:
750 Pts. Trimestre
UNIO POSTAL:
16 Ptes. Trimestre

Any XXIII. - Núm. 8.426 - Divendres, 1 de juny de 1923

Edició del matí

Oficines i impremta: Escudellers, 10 bis - Telèfon 1844

CALÇATS «LA IMPERIAL» SON ELS MILLORS

FERNANDO, 4 - PASSEIG DE GRACIA, 36 - PLAÇA REIAL, 4 I PASSATGE MADOZ, 6

EL SIGLO

DEL 21 DE MAIG
AL 2 DE JUNY GRANS OCASIONS

Teixits Estampats i Teles

OPORTUNITAT

Percal estampat,	ample 70 cms., el m. a ptes. 1'20
Teixits vora verda,	70 > > > 1'55
Retines gran moda,	90 > > > 3'25
Cambray color,	80 > > > 3'25
Panamà classe superior,	70 > > > 2'75
Celular per a camises senyor	80 > > > 4'15

Salons de
Belles Arts

ACTUALMENT

obres de JOAN A. BENLLIURE, YAGO
CÉSAR DE SALVADOR, FRAY GALAN,
ELISI MEIFREN, ENRIC OCHOA, PAU SABATÉ, etc.

BIBLIOTECA TEATRAL

Ha sortit el tercer volum:

MATILDE D'ANGLATERRA

del poeta FERRAN SOLDEVILA

premiat en el concurs d'enguany de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic.

Un bell volum de 100 pàgines
Preu per exemplar: Ptes. 1'25

COMANDES: EDITORIAL CATALANA, S. A.

Escudellers, 10 bis, entresol, i a totes les bones llibreries.

Dr. Roura Oxandaberro de retorn de l'estranger torna a en-
carregar-se de la visita. Malalties de
dona. Cirurgia general. Corts Catalanes 589

Banca Marsans, S. A.

Valors - Cupons - Girs - Canvi - Cotons - Viatges

Rambla de Canaletes, 2-4
BARCELONA

Queda oberta la negociació dels cupons
dels Deutes
Interior, Exterior i Amortitzable 4 per 100
i Obligacions del Tresor 5 per 100
venciment 1.º de juliol pròxim

Direcció telegràfica:
MARSANSBANK

Apartat de Correus núm. 1
Telèfons números... 4530 A.
4531 A.
4532 A.

SUCURSAL A MADRID
Avda. de la Comte de Peñalver, núm. 18

Editorial Catalana

Telèfon 184 A

Escudellers, 10 bis - Barcelona

LOCALS

Observatori Meteorològic de la
Universitat de Barcelona. - Dia 31
de maig de 1923.

Hores d'observació: A les set, a les
tretze i a les divuit.

Baròmetre a 0º i al nivell de la mar:
759'7, 760'4, 761'0.

Termòmetre sec: 15'5, 18'1, 18'7.

Termòmetre humit: 14'1, 15'2, 14'9.

Humitat (centèsimes de saturació):
84, 72, 85.

Direcció del vent: SE., SSO., SSO.

Velocitat del vent en metres per se-
gon: 3, 5, 3.

Estat del cel: Tapat. Nuvolós. Qua-
si seré.

Classe de núvols: K.N., K.N., KNC.

Temperatures extremes a l'ombra:
màxima, 19'6; mínima, 14'0; mínima prop
del sol: 12'2.

Oscil·lació termomètrica: 5'6.

Temperatura mitja: 16'8.

Precipitació aquosa, des de les set
del matí del dia anterior a les set del
dia de la data, 0'1 mm.

Recorregut del vent en igual perío-
de: 106 km.

Observacions particulars: No-cap.

El director, E. Alcobé

-Sangrà Pelayo, 11. Lavabos

Uns desconeguts entraren durant
la nit a una drogueria del carrer
de Canaletes, 27. Hostafranchs, sen-
se espanyar la porta, i un cop dins,
feren saca de butifarres i llonganis-
ses i pots de conserves, dels quals
s'endugueren una quantitat suficient
per mantenir el terç d'estrangers
durant tres mesos.

El, a tall d'indemnització per la
feina, s'emportaren també 150 pes-
setes que hi havia al calaix.

Una màquina descendent de la lí-
nia del Nord agafa ahir al matí, a

l'encreuament del carrer de Bahar de,
a Pere Piqué Mario, de nou anys,
habitant Bartrina, 31, i li causà feri-
des al front amb sortida de la massa
encefàlica, pronòstic gravíssim.

Fou auxiliat al dispensari de Sant
Andreu i conduït després a l'Hospi-
tal Clínic.

Vaixelles PORCELLANA
J. Llorens. Rbla. Flors, 30.

El Deganat de Mestres Oficials d'a-
questa capital celebrarà Junta gene-
ral demà, dissabte, dia 2, a les sis
de la tarda, a l'Escola oficial de nois
del carrer de Comerç, 19, per a tractar
de l'ingrés de l'Associació de
Federació Catalana.

- Vanos Casa NOU, Fernando, 30,
costat església St. Jaume.

Estan avançadíssims els treballs
de la Festa Major de Santa Eulàlia
de Vilapiscina.

Ultra les festes religioses, jocs in-
fantils, repartiment de bons als po-
bres, balls d'orquestra, futbol, festa
teatral, etc., se celebraran els Jocs
Florals el dia de Sant Jaume, a les
onze del matí, a l'envelat de la Pla-
ça Nacional, havent-se rebut trenta
cinc premis.

Cristalleries J. Llorens, R. Flors, 30

Arribat de Roma no fa gaire amb
una salut molt malmesa, el P. Joa-
quim Maria de Llevaneres hagué de
traslladar-se a la clínica del doctor Co-
rachan, on li ha calgut subjectar-se
a una operació delicadíssima, real-
itzada gràcies a Déu amb èxit re-
lativament satisfactori.

-JOIES VILANOVA Unió, 6.

Ha estat cursat a Madrid el se-
güent telegrama:

«Ministre de Governació. - El
Col·legi de Metges de Barcelona i la
seua «provincia», respectivament es
dirigeix a V. E. preguntant-li que com
més aviat millor es doni solució a la
classificació en tràmit de les espe-
cialitats farmacèutiques prohibint

l'actual venda lliure de tots, amb
greu perjudici de la salut amb uti-
litzar medicaments actius no indi-
cats i afavorint la propaganda inde-
corosa que es fa d'algun, amb per-
judici dels nostres prestigis de país
civilitzat. - President, Felip Prou-
basta».

- Sabó La Creu Blanca

Econòmic superior
Es ven a tot arreu

Demà, dissabte, dia 2, a tres quarts
de deu de la nit, tindrà lloc al Palau
de la Música Catalana, organitzat
pels Amics de la Música, l'anunciat
recital de cant per la contralt senyo-
reta Concepció Calhó, el programa
del qual està compost per una selecció
de «lieder» de Caccini, Casti,
Caldara, Marcello Schubert, Beetho-
ven, Schumann, Brahms, C. Franck,
J. Fauré, Corbelli, Rímski Kors-
koff i Ravel, entre els quals sobre-
surta el bellíssim cicle «Vida amorosa»
d'una dona de l'autor de «Manfred».
Acompanyarà a tan distingida artis-
ta al piano la senyoreta Antònia
Sanctisidori de Folch.

-VANOS Pomells de Joventut
Casa Nou, Fernando, 30, junt església
St. Jaume. Descompte per doctores.

Les senyoretes Mercè Rubio, pia-
nista, professora auxiliar del Conser-
vatori del Liceu, i Maria Lluïsa Cla-
ramunt, cantant, anuncien un reci-
tal que s'efectuarà el vinent dissabte,
al Saló d'audicions íntimes del Con-
servatori del Liceu. Ultra la «Sonata»,
op. 67, de Beethoven, un «Nocturn»,
de Chopin, i les «Variacions serioses»,
de Mendelssohn, figuren en el
programa que les esmentades artistes
interpretaran, les melodies per a cant
i piano intitulades «Violetes», del
maestre Lamotte de Grignon.

L'autor acompanyarà les susdites
melodies.

Al carrer de la Princesa, davant
del de Flaxaders, l'automòbil 4440
va atropellar el noi Vicens Pasqual,
de quatre anys, causant-li contusions
i ferides al front, que li van ésser
curades al dispensari de l'alcaldia.
L'automòbil, que va fugir a tota
marxa, ha estat denunciat.

A l'Exposició de Montjuich, da-
vant dels Tres Pins, un automòbil,
número 10910, va atropellar a Joan
Ballvé, fent-li contusions a les ca-
mes. Van curar-lo al dispensari
d'Hostafranchs.

El conductor de l'auto, qui n'és el
propietari, és a disposició del jut-
jat.

Dos minyons de 20 i 15 anys, van
barallar-se al carrer de les Tàpies i
van produir-se contusions i erosions
que els van ésser curades al dis-
pensari del carrer de Barbara. El
més petit, segons el metge, tenia al-
coholisme agut. Comença dejorn.

Jugant a futbol a l'esplanada de
les casernes del Parc, Bonaventura
Gómez Sánchez, de 14 anys, va re-
bre una puntada de peu molt forta
i va resultar amb la cama esquerra
fracturada.

Una veïna del carrer de Sant An-
toni Abat, 51, que va passar la tar-
da fora de casa, va rebre la sorpre-
sa desagradable de trobar la porta
espanyada, havent desaparegut dels
calaixos una pila de peces de roba.

Passant pel carrer de Pere IV
l'automòbil 10258, el xofer li va fer
donar una girada ràpida per no fer

NOTICIES DE L'ESTRANGER

Butlletí internacional

31 de maig de 1923

LA RESTAURACIO DELS POBLES ARABS

Molt aviat tindrà lloc a Londres la signatura del tractat convingut entre la Gran Bretanya i el Rei Hussein del Hejaz.

Amb aquest tractat la Gran Bretanya prossegueix la política iniciada durant la guerra, política encaminada a la restauració dels pobles àrabs sota el protectorat anglès.

El govern de Londres ha reconegut suara mateix la independència de la Transjordània. Són, doncs, tres els Estats àrabs que ha creat la Gran Bretanya després de la guerra: el de Hejaz, el de Transjordània i el d'Irac. La política actual del govern anglès consisteix a mantenir intimes relacions d'amistat amb aquests pobles i a fomentar entre ells una solidaritat de raça i interessos que pugui concretar-se un dia en llur federació.

Anglaterra, doncs, reconeix i empara la independència dels pobles àrabs d'Irac (Mesopotàmia), Transjordània i la península d'Àrabia (Hejaz) amb l'excepció d'Aden, que seguirà pertanyent a l'imperi britànic. Quant a Palestina, continuarà Anglaterra exercint-hi el manament dels aliats en la forma convinguda, però els drets civils i religiosos dels àrabs hi seran absolutament respectats i protegits.

Responent a la seva concepció política, Anglaterra fomenta tots els esforços que facin els pobles de l'Irac, la Transjordània i el Hejaz per a constituir una unió duanera i realitzar tots aquells actes que facilitin eventualment una Federació àrab.

Cal reconèixer que la política de la Gran Bretanya als pobles àrabs és molt assenyada i molt hàbil. Els pobles àrabs, que tenen una història tan gloriosa, gaudiran ara d'una ocasió admirable de provar llur aptitud per a la vida moderna.

ANDREU MARTI

Andreu Martí, el comunista català, qui fou cap de la sublevació a l'esquadra francesa del Mar Negre, ha estat elegit altra volta a deu cantons del Departament del Sena, en les eleccions de diumenge. Martí segueix a la presó, car fou exclòs recentment dels beneficis de la llei d'amnistia.

Marcel Cachin, en comentar a *L'Humanité* els resultats de les eleccions, diu que «no hi ha cap dubte quant a la voluntat popular». I afegeix que «després de la repulsa rebuda del Tribunal Superior, el govern del Ruhr ha estat desautoritzat pel sufragi popular».

Es evident la parcialitat i l'exageració d'aquestes paraules de Marcel Cachin, però la insistència del cos electoral del Sena a elegir Andreu Martí, malgrat les vegades que ha sigut declarat inelegible, és prou significativa. El nombre total d'electors inscrits als deu cantons esmentats és de 181.612. A les eleccions de diumenge votaren 88.221, 67.677 dels quals ho feren per Andreu Martí.

Això demostra els perills evidents de fomentar moviments comunistes al Ruhr que poden, qualsevol dia, repercutir al Sena.

LA POSTA DE DE VALERA

El govern de l'Estat Lliure d'Irlanda ha publicat una ordre del dia del President Eamon de Valera, datada el 24 de maig. Aquest document, que ha caigut en poder de les forces nacionals d'Irlanda, és un patètic comiat d'Eamon de Valera a les tropes republicanes.

Comença Eamon de Valera dient que la República ja no pot ésser defensada eficaçment per les armes. Els sacrificis ulteriors dels exèrcits republicans foren inútils. La continuació de la lluita armada seria perjudicial a l'interès del país. La victòria militar és del govern de l'Estat Lliure, al qual Eamon de Valera segueix acusant d'haver destruït la República. Cal, doncs, cercar altres procediments per a defensar els drets de la nació. I després d'aquestes penoses confessions, afegeix Eamon de Valera que els sacrificis realitzats pels republicans no seran estèrils, que han salvat l'honor de la nació i que el fet de rendir ara llurs armes constitueix un acte de patriotisme tan excel·lent i tan pur com fou el de prendre-les. El poble irlandès està causat de la lluita, després de set anys d'esforços. Cal, doncs, renunciar-hi. El temps dirà qui fou abnegat i qui fou egoista, qui deia la veritat i qui la mentida. Quan Irlanda descans, tornarà a la lluita.

Aquesta és la síntesi de la proclama d'Eamon de Valera. Sembla, doncs, que la pacificació d'Irlanda és un fet.

JOAQUIM PELLICENA I CAMACHO

Normalitat a Dresde

Dresde, 31. — Ha estat restablerta la calma. Han obert novament llurs locals al públic tots els magatzams i cafès de la població. — Havas.

Locarno, 31. — En un pas a nivell s'ha produït una topada entre una locomotora i un camió, resultant quatre morts. — Havas.

La nota belga

París, 31. — Segons els diaris de Brussel·les, el Govern belga ha dirigit als seus representants a l'estranger una nota en la qual es resumeixen tots els documents que el Govern belga ha tramès darrerament al Govern francès. — Havas.

París, 31. — *«Le Temps»* afirma que en els escrits del Govern belga rebuts pel Govern francès res permet rebre la més petita traça que existeixin diferències entre la política dels dos

països, els quals estan sempre d'acord en declarar que l'evacuació del Ruhr no s'efectuarà sinó a mesura que Alemanya vagi pagant, i que mentrestant continuaran sostenint les mesures coercitives d'exploació. — Havas.

La seguretat a Xina

Tsachuang, 31. — Els bandolers xinesos han posat en llibertat un anglès i un americà dels quals havien capturat fa alguns dies. — Havas.

Tranquil·litat a Dusseldorf

Dusseldorf, 31. — La darrera nit ha transcorregut en una calma completa. Segons informes rebuts aquesta nit, la represa del treball pels vaguistes ha estat general en gairebé tota la conca del Ruhr.

En un lloc de control situat a Pörfen, han estat detinguts 36 indivi-

dues pertanyents a la policia de seguretat alemanya Schupp, els quals pretenien entrar en territori ocupat, portant alguns paquets. Declararen que anaven a reforçar la policia de Dortmund, que ha estat atacada tots aquests dies.

Amb tot, en registrar-los, es veié que els paquets que portaven contenien municions i no se'ls va trobar arma de cap classe. — Havas.

L'ambaixador anglès a Berlín marxa cap a Londres.

Berlín, 31. — Ha sortit cap a Londres l'ambaixador de la Gran Bretanya en aquesta capital. — Havas.

Les proposicions alemanyes

Berlín, 31. — Sembla que el Govern i tots els partits polítics alemanys, estan d'acord en no accedir, en la nota que trametan als aliats, de la quantitat de trenta mil milions representats per remeses anuals, incloent interessos i despeses d'amortització. En canvi, res decidiren referent a les garanties.

En la novanota alemanya, sembla que s'insistirà perquè una Comissió internacional de tècnics discuteixi les capacitats de pagament per part d'Alemanya. — Havas.

Decisió del general Pilsudski

Varsòvia, 31. — Els diaris d'aquesta capital confirmen que el general Pilsudski ha posat el seu càrrec de cap d'Estat Major a disposició del president del Consell Superior de Guerra, manifestant la seva decisió de separar-se de l'exèrcit. — Havas.

Newbold torna a la Cambra

Londres, 31. — Ahir fou aprovat a la Cambra dels Comuns un acord reintegrant en son càrrec de diputat al comunista Newbold, que, com es recorda, havia estat suspès del dit càrrec per haver pronunciat paraules que es cregueren injurioses per al president de la Cambra. — Havas.

L'Estatut de Tànger

París, 31. — El sots-director dels assumptes d'Àfrica al ministeri de Negocis estrangers, senyor de Beaumarchais, assistirà en representació de França a la reunió tècnica que pròximament es celebrarà a Londres per a establir la base de discussió de la conferència de Tànger. En el dit acte, França estarà també representada pel seu ambaixador a Londres, senyor Saint Aulaire; Anglaterra pel ministre de Negocis estrangers Lord Curzon, i Espanya pel seu ambaixador a Londres, senyor Merry del Val. — Havas.

El Consell de Ministres anglès

Londres, 31. — Ahir es celebrà consell de ministres sota la presidència del senyor Baldwin. — Havas.

Anglaterra i Alemanya

Londres, 31. — En els cirkels governamentals s'assegura que, arran d'una visita que feu al «Foreign Office», l'ambaixador d'Alemanya a Anglaterra, no feu remesa de cap pla sobre la qüestió de reparacions. — Havas.

El terratrèmol de l'Índia

Allahabad (Índia anglesa), 30. — A conseqüència del terratrèmol que tingué lloc durant la nit del 25 al 26, hi ha hagut 4.000 víctimes, quedant destruïdes sis poblacions. — Havas.

Mort de M. Chevallard

París, 31. — Ha mort el senyor Camille Chevallard, director d'algunes societats de concert. — Havas.

Poincaré a Estrasburg

París, 31. — Ha marxat cap a Estrasburg el senyor Poincaré, president del Govern. — Havas.

Estrasburg, 31. — Sota la presidència del cap de l'Estat senyor Millerand, al qual acompanyava el del govern senyor Poincaré, s'inaugurà el monument erigit a la memòria de Pasteur, el qual ha estat aixecat da-

vant de la Universitat d'Estrasburg.

La cerimònia revestí veritable grandiositat, ja que hi assistiren a ella, demés de les representacions oficials franceses i un públic nombrosíssim, les dels governs de tot el món, i dos cents delegats d'Universitats estrangeres.

La Santa Seu estava representada per l'Auditor de la Nunciatura monsenyor Valerio, la Societat de les Nacions per l'ambaixador del Japó a Brussel·les senyor Aijachi.

La representació d'Espanya l'estenava l'ex-ministre don Amali Gimeno, la de la Universitat de Madrid don Angel Pulido Fernández, ex-sots-secretari i la del Col·legi de Salubritat de Portugal, el senyor Ricard Jorge.

Un catedràtic de la Universitat de Brussel·les pronuncià un eloqüent discurs en nom dels seus col·legues estrangers, declarant que el deute contraït per la Humanitat amb França, no podia ésser valuat. — Havas.

La nota anglesa a Rússia

Londres, 31. — Comunica l'*«Evening Standard»* que la nota britànica ha estat donada ja a Krassin.

Afegeix el mateix periòdic que en dos cirkels russos de Londres es creu unànimement que la solució d'aquesta qüestió serà satisfactòria per a la Gran Bretanya. — Havas.

Els pressupostos italians

Roma, 31. — A la Cambra de Diputats acabà ahir la discussió de les dotzaves provisionals, aprovant-se una moció de confiança al Govern per 238 vots contra 83. — Havas.

Roma, 31. — La Cambra Italiana ha votat per 188 vots contra 62 les dotzaves provisionals que regiran fins el juny de 1924. — Havas.

Concentració de forces alemanyes

París, 31. — Comuniquen de Crefeld a *«Le Journal»*, que prop de Münster es concentraran importants contingents de la Reichswehr. Tots anaven armats. — Havas.

París, 31. — Han arribat a Hameln alguns regiments alemanys, hissant la bandera imperial a les casernes.

Es prohibeix la circulació a Hoechst i a Wiesbaden

Coblenza, 31. — A conseqüència d'un atemptat comès en la via fèrria, entre Hoechst i Wiesbaden, el delegat superior de l'Alta Comissió Internacional en el districte de Wiesbaden, ha prohibit la circulació durant la nit en les dites poblacions. Solament els menors, els ministres dels diferents cultes i els súbdits de les potències ocupants, podran circular per les dites poblacions des de les 8.30 de la nit a les cinc del matí. — Havas.

La Comissió de l'opi

Ginebra, 31. — En l'última sessió celebrada per la Comissió de l'opi, es prengué acta de la Memòria presentada pel Secretariat de la Societat de Nacions sobre la importació, exportació i fabricació de l'opi en brut i manufacturat en les possessions dels Estats europeus i als països de l'Extrem Orient. — Havas.

El procés contra Serrati

Roma, 31. — Segons el *«Giornale di Pola»* l'autoritat judicial competent publicarà una ordre no admetent el procés contra el director del *«Avanti»*, senyor Serrati i els seus companys acusats de propaganda antifeudalista. — Havas.

El pressupost de França

París, 31. — El Senat aprovà per 288 vots contra dos la dotzava part del pressupost corresponent al mes de juny, adoptada ja per la Cambra dels

Soldats francesos agredits al Ruhr

Dusseldorf, 31. — Durant la matinal del 29 al 30 i en els viaranyes de l'estació ferroviària de Recklinghausen, fou tretejada una patrulla francesa de contacte, resultant un soldat francès ferit. Els agressors fugiren.

Tampoc a la vora del riu Lippe uns grups engendraren trets contra un sistema francès de caballeria, resultant ferit greu un soldat. — Havas.

Exposició espanyola a Londres

Londres, 31. — L'ambaixador d'Espanya en aquesta capital, senyor Merry del Val, ha inaugurat l'exposició de les obres de Ricard Marín, de Madrid.

En el discurs que pronuncià en el dit acte, digué que Marín podia ésser considerat com l'artista genuí espanyol, per les seves il·lustracions del Quixot, en les quals ha demostrat conèixer a la perfecció l'ambient topogràfic del país on es desenvolupa l'obra de l'immortal Cervantes.

Aquí que entre les obres dignes d'elogi d'aquest artista, s'hi veu també una magnífica col·lecció de vanos golescos, entre els quals se n'admira un de la Reina d'Espanya donya Victòria.

Passen de 40 els quadros que figuren a l'exposició entre a l'oli, aquarel·les, foris i ploma, i àdhuc 250 dibuixos del Quixot.

Entre els últims retrats pintats per Marín, n'hi ha un de l'esposa de l'ambaixador senyor Merry del Val, verament admirable.

A l'acte ha concorregut una gran representació de l'aristocràcia, i del Cos diplomàtic, el director del Museu nacional anglès, quasi tota la colònia espanyola i gran nombre d'altres distingides personalitats.

La premsa tributa elogis a Ricard Marín pel sentit dinàmic de les seves obres, i diu que l'exposició mereix especial atenció dels artistes i del públic.

Marín està essent molt felicitat, podent-se afirmar que l'exposició de les seves obres és l'esdeveniment més important de la temporada i un veritable èxit, tant per l'artista com per a l'art espanyol. — Havas.

França a Orient

París, 31. — Al ministeri de Negocis estrangers no s'ha confirmat la notícia telegrafiada des de Constantinoble de què el Govern francès vagi a transformar la seva representació diplomàtica a Constantinoble en ministres plenipotenciàries en lloc d'ambaixadors.

En el dit Departament oficial es declara que el Govern francès no ha procedit encara a l'examen de la qüestió de la representació diplomàtica a Turquia. — Havas.

La glàndola a Egipte

El Caire, 31. — Des del 23 de l'actual diputats. — Havas.

En el 29 inclusiu, s'han registrat 68 casos de pesta a Alexandria, Port Said i Suez. — Havas.

El pressupost alemany

Berlín, 31. — El Consell de l'Imperi ha examinat els pressupostos de 1923. — Havas.

El preu del carbó a Alemanya

Berlín, 31. — Des de demà els carbons sofriran un augment d'un 50 o 60 per 100 sobre el preu actual. — Havas.

Mort d'Edmund Miclos

Budapest, 31. — El senyor Edmund Miklos, conseller privat i delegat hongarès en la Comissió internacional del Danubi, ha mort d'un atac d'apoplegia a Passau, en retornar a Alemanya. — Havas.

Al Ruhr

es repren el treball

Dortmund, 31. — Demà començarà novament el treball en vuit mines d'aquesta conca. — Havas.

Dusseldorf, 31. — Avui s'ha reanuat el treball en tota la conca del Ruhr, a excepció de Recklinghausen. — Havas.

L'organització de l'exèrcit belga

Brussel·les, 31. — La Cambra belga ha començat l'estudi del nou projecte de reclutament de l'exèrcit. El ministre de la defensa nacional feu una àmplia exposició de les raons que donen en pro de l'augment de quatre mesos en la duració del servei actiu a files.

El diputat socialista Pandervelde afirma que el partit socialista desenvoluparà una oposició inflexible davant el Govern, en les proposicions concernents a aquesta qüestió. — Havas.

La Veu de Catalunya

DIARI NACIONALISTA CATALA D'AVISOS I NOTICIES

Divendres, 1 de juny de 1923

PAU CLARIS

LA commemoració patriòtica de la diada de Corpus ha tingut enguany una doble significació. Ha estat un nou acte d'afirmació catalanista. Ha estat també un acte d'afirmació de vida, de voluntat de viure. Barcelona, en commemorar els herois que, en plena decadència, salvaren definitivament la nacionalitat catalana, ha expressat la seva decisió de viure, la seva decisió de superar l'actitud hostil dels enemics de la ciutat, units amb lligams inconfessables als enemics de la pàtria. Barcelona, capital de Catalunya, la Pàtria mateixa feta Ciutat, no pot morir. Per damunt de les conxorxes dels odis forasters i de les discòrdies civils, hi ha un sentiment superior que ens agermana, hi ha un interès col·lectiu que ens uneix. Els que neguen la Pàtria, els que odien la Ciutat, no aconseguiran llurs sinistres propòsits. Catalunya triomfarà. Barcelona vencerà tots els obstacles i totes les hostilitats.

Es el sentiment de pàtria, el sentiment comú de la nostra pàtria catalana, el que esvairà les boires de la incomprensió i de l'odi. Per damunt de les classes, per damunt dels estaments, hi ha la Pàtria. I en aquest noble sentiment de pàtria poden unir-se tots els catalans, els patrons i els obrers, que abans d'obers i de patrons han de sentir-se catalans, perquè abans que obrers o que patrons són catalans.

Pau Claris fou un representant excel·lent d'aquesta força del sentiment de pàtria. Fou un home pur, fou un home íntegre, fou un gran patriota i un gran polític. Salvà definitivament la nacionalitat catalana al moment més greu i perillós de la seva decadència. Glorificant el seu nom i la seva memòria complim un deure patriòtic. Que el seu exemple, que la seva amor viva a Catalunya inspiri tots els nostres actes i ens doni la llum i la força necessàries per a oferir cada dia, cada hora, a la Pàtria tot el rendiment del nostre esforç.

El governador de Girona

DIUEN els diaris de Madrid que en la pròxima combinació de governadors civils, que s'anuncia com a imminent, hi entrarà el senyor governador civil de Girona, don Fèlix Lueje.

Realment la continuació del Sr. Lueje al Govern civil de Girona, després del discurs pronunciat al Congrés pel nostre il·lustre amic En Joan Ventosa i Calvell, enumerant totes les coaccions i tots els atropells realitzats contra la lliure emissió del sufragi i els drets inalienables dels ciutadans, fóra una cosa inconcebible.

El govern de concentració lliberal ha donat moltes proves de menyspreu a l'opinió pública. No pot arribar, però, a l'extrem de temeritat i inconsciència que representaria voler mantenir al Govern civil de Girona el Sr. Lueje després d'haver expressat aquella província, reiteradament i inequívocament, que no vol ésser governada d'aquesta manera tan lliberal i per aquest procediments tan reformistes.

La gestió del Sr. Lueje constitueix una vergonya per al partit reformista, al qual pertany i que encara no ha desautoritzat la seva conducta política, antiliberal, antidemocràtica i antireformista. El Sr. Melquíades Álvarez no ha pogut contestar la carta del Dr. Pi i Sunyer que ja coneixen els nostres lectors. El Ministre de la Governació no ha pogut contestar el discurs d'En Ventosa al Congrés. Però ni el Sr. Melquíades Álvarez ni el Govern podran eludir llur responsabilitat política pels actes que ha comès el Sr. Lueje com a mandatari llur i sense llur desaprovació. La gestió del Sr. Lueje a Girona ha estat el descrèdit absolut del reformisme i de la concentració lliberal.

Ara s'anuncia que el Sr. Lueje serà traslladat a una altra província. Aquesta seria la satisfacció mínima que el Govern podria donar a l'opinió pública gironina i catalana.

El senyor governador civil de Barcelona ha marxat ja a Madrid. Quan farà el mateix el senyor governador civil de Girona?

Side-car que bolca. Tres agents contusionats

Ahí el matí, a quarts d'onze, un side-car número 8686 en el qual anaven dos agents de vigilància encarregats de custodiar l'automòbil del senyor Lerroux, fent una girada a l'avinguda del Tibidabo, bolcà, resultant el motorista Antoni Batlles, del cos de seguretat, de 27 anys, amb

fractura del puny dret i contusions al genoll dret, pronòstic reservat. Ricard del Peral Valor, de 34 anys, agent de vigilància, rebé contusions a la regió superficial esquerra i contusió i erosions al cap, pronòstic reservat. Eugeni Martín Casado, 31 anys, agent de vigilància, contusions al front, cara, braços, mans i cames, pronòstic reservat. Foren conduïts al dispensari de Gràcia i d'allí, el primer a l'Aliança i el altre dos a una clínica.

Les Idees i les Imatges

PLASTICA FACIAL DE LES PASSIONS

Un estudi interessant a fer. Recordem alguns colpidors assaigs de Leonardo i del flamenc contemporani James Ensor.

L'urc, irat, la soberberia, la golafreria, l'avaricia, l'enveja, la luxúria plasmen, sovint, en els rostres dels homes inequívocament i sintèticament gràfics.

Un plec de llavi, un cloure de parpelles, una inflor de galleta, una prominència de front, una fugida de ment, la rubrica d'una orelleta palesen, a voltes, de bat a bat, una passió, un vici, un defecte dominants.

Les qualitats i les virtuts, en canvi, no solen ésser tan plàsticament visibles. És el cas de la flor de la violeta. Perfunen a l'ombra.

(No sou d'aquest parer, oh jovertia i caríssim Josep Maria Capdevila?)

JOSEP MARIA JUNOY

Dietari històric

1 de juny de 1819

EN LA IMPREMTA BRUSI, DE BARCELONA, S'ESTABLEIX LA PRIMERA PREMSA LITOGRAFICA A ESPANYA

Un benemèrit català, de nissaga dedicada a la impremta durant el segle XVIII, N'Antoni Brusi i Mirabent (1780-1821), fou aquí l'introduïdor de l'invent de Senefelder. Tenia la propietat del Diari de Barcelona, i al seu càrrec corria la redacció, administració i impressió del dit diari, des de l'evacuació de Barcelona de les tropes napoleòniques.

Home patriota per excel·lència, conservant la impremta de la Davallada de la Presó, en la guerra de la Independència seguí les forces espanyoles, establint-se successivament a Tarragona i a la ciutat de Mallorca, aconseguint del Consell de Castella un privilegi per a la impressió del Diari «amb motiu d'ésser francès l'editor de l'únic periòdic de Barcelona, i se li concedéssin la impressió del dit Diari, per quan les armes espanyoles hagin recobrat Barcelona». S'ha d'esmentar que l'acte portà la data de l'any 1809.

El real privilegi de la introducció de la litografia a Espanya és de la mateixa data que recordem. Es coneixia aquí l'invent per un llibre que edità a Alemanya el metge barceloní Carles de Gimbernat, en el qual, per a guiar dels soldats espanyols del marqués de la Romana que anaven a Bavièra, publicà una carta litogràfica d'aquell territori.

Foren assessors d'En Brusi, en la implantació d'aquest art, el sant francisc Salvà i el tècnic francès L. Villamaire, que més tard s'associà a la litografia Monfort, del carrer de Mercaders. En Brusi era enquadernador i llibreter, i en la seva impremta reuní la fabricació de línies, fundició de tipus i taller d'enquadernació. La litografia rebé del seu impuls grans perfeccions, i assenyalà una època de divulgació dels nostres monuments que destacà en els dibuixos d'En Parcerisa en els «Recuerdos i bellezas de España», d'En Piferrer i En Pi i Margall.

L'introducció de la litografia en la nostra pàtria, morí a Barcelona l'any 1821.

ESPIGOLAIRE

Polítiques

CASAL NACIONALISTA MARTINENO

En Assemblea general celebrada el dia 26 passat fou proclamat el següent Consell directiu: President, Joan Puig; vice-presidents, Enric Masana i Josep Inglès; secretari, Jaume Magriñà; vice-secretari, Gumarind Oleari; caixer, Joan Gual; comptador, Lluís P. Català; vocals, Josep Asmarats, Francesc Elias, Francesc Cunnellas i Joan Tarrés.

Una caricatura de govern

DEL debat sobre la crisi resolta amb la sortida del Sr. Alcalà Zamora del Ministeri de la Guerra, debat promogut amb veritable instint polític pel nostre il·lustre amic En Joan Ventosa i Calvell, dedueix tothom que al banc blau no hi seu un govern, sinó una caricatura de govern.

Després d'oír els discursos dels senyors Alcalà Zamora, García Prieto i Alba, queda convençut tothom que ni el Sr. Alcalà Zamora ha sigut mai un Ministre de la Guerra ni el Sr. Alba un Ministre d'Estat ni el Sr. García Prieto un President del Consell de Ministres. El Sr. Alcalà Zamora no ha sigut sinó una caricatura de Ministre de la Guerra, el Sr. Alba no ha sigut sinó una caricatura de Ministre d'Estat, el Sr. García Prieto no ha sigut sinó una caricatura de President del Consell de Ministres.

I aquesta és l'enorme gravetat de la situació. Car són, precisament, la Presidència del Consell i els Ministeris d'Estat i Guerra els que tenen la responsabilitat immediata i directa dels afers del Marroc. I aquests afers, que tanta sang i tanta riquesa costen al país, han estat regits durant sis mesos en la forma intolerable que han revelat els discursos dels senyors Alcalà Zamora, Alba i García Prieto!

Un Ministre de la Guerra, que havia d'esperar la sortida dels diaris per a saber el que passava al Marroc! Un Ministre d'Estat, que procurava incomunicar l'Alt Comissari amb el Ministre de la Guerra! Un President del Consell, sense autoritat per a posar fi a les baralles dels ministres i sense un pensament sobre el problema del Marroc! Un govern que acorda la repatriació de l'exèrcit expedicionari i tolera que siguin augmentades les guarnicions d'Àfrica! Un Ministre d'Estat que, parlant des del banc blau, i sense deixar el poder després de les seves paraules, es plany que hi hagi ara a l'Àfrica més tropes que en temps dels conservadors! Qui governa, doncs? qui mana? quina autoritat és la d'aquesta caricatura de govern?

Molt assenyadament remarcava En Ventosa el greu cas de responsabilitat que ha contret el govern amb la seva conducta.

Així no és cosa estranya que esdevinguin desastres. L'únic estrany és que, amb aquesta concepció de la funció de govern, els desastres no sovintegin encara més.

L'Ajuntament i l'opinió

L'OPINIÓ pública barcelonina ha vist, immediatament, que, amb motiu del conflicte de les escombraries, que era un episodi de la vaga de transports, els enemics de la causa de Catalunya, que són els enemics naturals de la grandesa de la seva capital, volien realitzar una maniobra política, fent recaure damunt de l'Ajuntament de Barcelona la responsabilitat d'una situació deguda totalment a la ineptitud de les autoritats governatives.

Que era aquest el propòsit dels que iniciaven i realitzaven aquesta maniobra ho demostra la comunicació adreçada pels dos regidors de la Unió Monàrquica Nacional senyors Romeu i Arquer, a l'alcalde de Barcelona, retirant-se de l'Ajuntament, precisament quan l'esforç insistent realitzat aquests dies per les nostres autoritats populars començava a donar els resultats perseguits, subsanant les deficiències de l'actuació governativa.

Es clar que la maniobra era massa evident i ha estat descoberta tot seguit pel poble de Barcelona, que coneix quins són els seus servidors i quins són els seus enemics. Es per això que els senyors Romeu i Arquer, en la seva comunicació a l'Alcaldia, no ataquen tan sols la gestió de l'Ajuntament, sinó l'actitud mateixa del poble de Barcelona. La Unió Monàrquica Nacional, per a combatre l'Ajuntament, ha volgut enfil·lar-se als munts de les escombraries que havia deixat als carrers de Barcelona la ineptitud dels representants del govern de Madrid!

Una maniobra tan revoltant no podia reeixir i no ha reeixit. A la darrera sessió de l'Ajuntament quedaren perfectament aclariades moltes coses, i la maniobra iniciada a Madrid pels enemics de Catalunya ha trobat en l'opinió pública de Barcelona una repulsa immediata. Tothom ha sentit la indignació que el govern intentés afegir a la indefensió en què deixa els ciutadans de Barcelona l'escarni de burlar-se'n amb maniobres polítiques, no solament injustes, sinó de mal gust.

De Societat

El dia 7 del vinent juny s'efectuarà l'enllaç matrimonial d'una filla del conseqüent nacionalista Ramon Castany i Montaner amb el jove Zoil Janés Pagès.

Els nuvis empendran un viatge de noces, visitant Montserrat, Mallorca i València.

Promet ser un èxit la temporada

que avui comença al Balmori de Vallfogona. Són en gran nombre les distingides famílies que tenen encarregades habitacions i xalots per estinejar en aquell deliciós lloc.

Es traslladen a La Garriga els comtes de Chaillé.

Tornen de Madrid els senyors de Pallejà (Josep Maria).

FIVE

Presentació de candidats

en la

LLIGA REGIONALISTA

Diumenge vinent, dia 3 de juny, a dos quarts de deu de la vetlla, es celebrarà l'acte de la presentació de candidats de Barcelona als socis de la Lliga; en el qual acte parlarà

EN FRANCESC CAMBO

amb l'assistència de la Junta Directiva, Diputats, Senadors i regidors nacionalistes de la Lliga

Els catalanistes de Terrassa

Retallam d'«El Dia»:

«La patriòtica iniciativa de l'Associació Nacionalista de Terrassa, demanant a l'Il·lustrat President de la Mancomunitat que volgués intercedir prop de les dues organitzacions nacionalistes del cap i casal de Catalunya, per tal de què s'acabessin les lluites apassionades i irrespectuoses que venien sostenint entre si, especialment per medi de llur premsa, i que s'establís entre elles una intel·ligència electoral de caràcter general en les imminents eleccions de diputats de la Mancomunitat, que evités el perill que sortissin elegits un major nombre de diputats enemics de les aspiracions alliberadores de la nostra pàtria, merescut, des del primer moment, l'alt honor d'ésser acollida cordialment i sollicitament pel President de Catalunya, el qual, donant una prova d'alt patriotisme, ha fet les gestions oportunes prop dels directores de les dues organitzacions nacionalistes abans al·ludides. En aquesta mateixa pàgina pot llegir-se la lletra amb què l'Associació Nacionalista expressa a l'Il·lustrat President el pregó agraïment dels nacionalistes terrassencs pel seu gest paternal.»

Així mateix, aquella iniciativa ha meregut l'adhesió espontània i entusiasta d'associacions i periòdics nacionalistes de les comarques catalanes i de representants populars del nacionalisme forà, i això demostra palesament que l'Associació Nacionalista de Terrassa ha tingut l'encert d'interpretar, amb la seva lletra al President de la Mancomunitat, el sentiment general dels nacionalistes catalans. No cal dir que l'Associació Nacionalista de Terrassa té en molta valua aquesta general conformitat i estima cordialment les felicitacions que se li han adreçat d'arreu de Catalunya.

La patriòtica iniciativa de l'Associació Nacionalista fou acceptada des del primer moment sense condicions ni regateig per la «Lliga Regionalista». No tingué l'Associació Nacionalista la immensa satisfacció de veure la igualtat acceptada per l'«Acció Catalana», la qual la refusà exposant raons que, encara que no compartim, respectem profundament.

Adolorits pel resultat negatiu de la tasca d'intervenció portada a cap amb extraordinari zel pel senyor President, estem, no obstant, satisfets que l'Associació Nacionalista l'hagi motivada. Cal esperar que algun resultat haurà assolit, en definitiva, aquella intervenció. Al menys, el que la lluita inevitable entre les forces representatives dels dos sectors més importants del nacionalisme català sigui una lluita noble, presidida en tot moment pel mutu respecte, i que les energies d'ambdues forces combatents s'esmercin, més que a atacar el germà de nacionalisme, distanciat per diferències accidentals de matis i la major part de les vegades sols per diferències de temperament, a arrabassar a l'enemic comú les seves posicions dintre la Mancomunitat, el govern incipient de Catalunya.

Encara que el voler circumscriure a Barcelona la lluita entre nacionalistes és gairebé impossible, i inevitable el preténir qu'equesta lluita no repercuteixi arreu de Catalunya, esperem del pur patriotisme dels nacionalistes forans, demostrat en lluites electorals passades, i ara recentment, en les eleccions de diputats a Corts, que sabran tenir en compte, més que els interessos partidistes d'un i altre dels sectors nacionalistes, l'interès suprem de Catalunya i que davant el front únic

que de fet formen els nostres enemics moguts per l'odi i les petites obeejançes, sabran oposar-li el front únic dels patriotes que saben inspirar-se, per damunt de tot interès accidental, en l'amor a Catalunya i en el suprem interès dels alts destins de la Mancomunitat.

Deu faci que el resultat de les imminents eleccions de diputats a la Mancomunitat no vingui, massa tard, a donar la raó a la demanda de l'Associació Nacionalista. Per si això s'esdevingués, tinguem tots plegats una cura especialíssima a no enfondir més les distàncies que separen circumstancialment els nacionalistes catalans. Que si futures intel·ligències són necessàries en moments decisius per a la causa de Catalunya, no les comprometem amb els nostres apassionaments d'ara, amb els nostres atacs partidistes, amb una lluita fratricida i incivil.

Carta del President de la Mancomunitat:

Senyor President de l'Associació Nacionalista de Terrassa.

Distingit senyor: Rebuda la comunicació que plena de zel patriòtic va dirigir-me aqueixa Associació Nacionalista de Terrassa i atent al prec que se m'hi feia, vaig fer gestions que en les notes adjuntes, publicades a la premsa, es detallen, i amb les quals crec que queda fïda la meua intervenció.

Agraïnt-los els nobles sentiments en què estava inspirada la seva esmentada comunicació, plaume reiterar-me de vostres afm. amic i s. s. q. e. s. m., J. Puig i Cadafalch.

Resposta del Consell directiu de l'Associació Nacionalista:

Terrassa 26 de maig de 1923.

Excel·lentíssim senyor Josep Puig i Cadafalch.

President de la Mancomunitat de Catalunya.

Honorable senyor: El Consell directiu d'aquesta Associació Nacionalista us expressa, mitjançant la present comunicació, el seu més pregó agraïment per haver-vos dignat acollir, en la forma tan sollicita amb què ho heu fet, el prec que contenia la nostra carta datada el dia 21 del mes que cursa.

Dissortadament, la nostra demanda, pel que es refereix al punt concret de les vinentes eleccions de diputats de la Mancomunitat, no ha estat corresposta satisfactoriament, tal com creiem que convenia a la causa de Catalunya.

Es amb una veritable dolor que constatem aquest fet, puix amb ell es contraria indiscutiblement el pensar i el voler de la immensa majoria de catalans, l'adhesió dels quals, tot descomptant-la per endavant, ve confirmant-se amb la munició de comunicacions que anem rebent aquests dies.

Volem creure, no obstant, que, en el successiu, les nostres demandes seran ateses per tot en el què es refereix a la conducta que cal seguir pels diferents sectors del nacionalisme.

Creiem que hauréu fet un gran bé a Catalunya si d'aquí endavant, per damunt de les diferències de matisos en els radicalismes d'ideals i en els procediments a seguir, tots tenen present que entre els germans que lluiten per la llibertat de la pàtria deu servir-se un obligat respecte.

Que es recordin de Catalunya i que pensin sempre que és únicament per ella que actuem.

Visquen molts anys pel bé de la Pàtria.

Per l'Associació Nacionalista de Terrassa.

El president, Delfi Sanmartí.

El secretari, Antoni Ollari.

Les eleccions de la Mancomunitat

Candidats nacionalistes

BARCELONA

CAPITAL

Districte II «provincial»

Fèlix Escalas i Chamení

Lluís Puig de la Bellacasa i Den

Joan Vallès i Puig

Districte III «provincial»

Josep Alomar i Estadós

Josep Carabén i Vendrell

Josep Roig i Chovar

VILAFRANCA - IGUALADA

Josep Mari

Rosend Pich

GIRONA

CAPITAL

Salvador Gispert-Sauch

Agustí Riera i Pau

Aplec de la Sardana

ANY XVII

Va reunir-se, al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, la Comissió organitzadora de l'Aplec de la Sardana, amb assistència dels representants de l'Orfeó Català, Protectora de l'Ensenyança Catalana, Lliga Regionalista, Esbart Català de Dansaires i Lliga Espiritual de Nostra Dona de Montserrat.

El president, senyor Garrovi, donà compte dels treballs portats a cap fins ara i de la designació definitiva del 10 de juny, per a la celebració de l'Aplec. Es donà, però, el cas que el govern espanyol va designar també el 10 de juny per a les eleccions de diputats provincials; però, malgrat la bona voluntat de la Comissió, no es pot canviar aquesta data, sobretot per co que atany a les cobles que han de pendre part a l'Aplec, les quals tenen signades les contractes ja fa dos mesos, i han contret compromisos pels diumenges que volten el 10 de juny.

La Comissió, i d'una manera especial la Secció P. de Propaganda Autonomista del Centre, ha fet els passos necessaris per a la designació del lloc de la festa.

La dificultat del lloc era deguda per trobar-se l'esplanada de Les Planes convertida en un parc d'atraccions, les quals treien tota la valor del paisatge on era celebrada la festa de la tarda. L'any passat es va veure clarament que no podria celebrar-se allí la nostra festa i que, de seguir els obstacles que la deslluïen, seria precis cercar un altre lloc. Avui podem avançar que enguany l'Aplec es podrà celebrar al mateix lloc dels darrers anys, car el parc d'atraccions està tralente-se. De manera que aquesta festa, esdevinguda tradicional en els nostres costums, se celebrarà en el segon diumenge de juny, dia 10, al matí, a Vallvidrea; a la tarda, a Les Planes, i a la nit, a la Plaça de Catalunya.

L'actualitat anecdòtica

LA DEFENSA DEL PATRIMONI ARTÍSTIC A FRANÇA

Fa alguns mesos diversos societats arqueològiques del Migdia de França protestaren indignades contra les «restauracions» que havia fet al castell de Grignan la seva nova propietària, una estrangera molt rica. Mans sacrilegues havien emprès la reconstrucció, seguint el mal gust del dia, les ruïnes en les quals plana encara el record de Mme. de Sévigné. L'atemptat, malgrat les protestes,

Lliga Regionalista

Oficines electorals

Resten obertes per la consulta del públic les següents oficines electorals, on tothom podrà anar a saber on té el vot. Advertim, però, que la situació dels col·legis electorals és, amb comptadíssimes variacions (que oportunament assenyallarem) la mateixa que la de les darreres eleccions de diputats a Corts.

DISTRICTE II «PROVINCIAL»

Districte II municipal: Oficina electoral nacionalista, Mercaders, 4.

Districte III municipal: Lliga Regionalista, Boters, 4, principal.

Districte IV municipal: Oficina electoral nacionalista, P. Sant Joan, 113.

Districte VI (de Provença a Travessera): Ateneu Autonomista Districte VI, Enric Granados, 32.

Gràcia: Lliga Regionalista de Gràcia, Salmerón, 73.

Poble: Ateneu Nacionalista Verdader, Nàpols, 215.

La Sagrera: Casal Nacionalista Sagrerenc, Sagrera, 155.

Guinardó: Casal Nacionalista Guinardorenc, Avinguda Montserrat, cantonada Sales Ferrer.

Horta: Centre Català d'Horta i Santa Eulàlia, Plaça Santes Creus, 2.

Poble Nou: Ateneu Democràtic Regionalista, Wad-Ras, 208.

Sant Martí: Ateneu Obrer Català de Sant Martí, Plaça Mercat, 2.

DISTRICTE III «PROVINCIAL»

Barceloneta: Casal Nacionalista, Alegria, 25.

Districte V: Associació «Catalunya», Nou de la Rambla, 16.

Poble Sec: Oficina electoral nacionalista, Ronda Sant Pau, 5.

Barriada de Corts Catalanes-Urgell: Ateneu Democràcia, Aragó, 135.

Sans: Casino de Sans, Sans, 114.

Els catalanistes de Girona

Retallam de «El Gironès»:

«La Junta del Centre Catalanista, complint el desig recollit en les consultes fetes als organismes catalanistes del districte i als elements representatius de les forces nacionalistes, ha pres l'acord d'acollir a la nostra candidatura dels senyors Agustí Riera i Pau, i Salvador Gispert-Sauch i Burch, un tercer nom que vingui a enrobustir l'estol dels electors patriotes i a assegurar el triomf de Catalunya.»

Recordant que en les passades eleccions legislatives els enemics de Catalunya es van ajuntar tots en oberta aliança per a lluitar contra el clam de llibertat de la nostra Pàtria; tenint en compte que la pròpia lluita electoral torna a ésser plantejada en els mateixos termes; no oblidant que cada dia es fa més necessària la col·laboració de tots els bons patriotes catalans en defensa dels drets i la personalitat del nostre poble; la Junta del Centre Catalanista ha cregut que era deure dels nacionalistes enfortir la defensa de Catalunya i acollir tots aquells elements que assegurin la victòria en les eleccions de diputats que han de regir la vida de la nostra Mancomunitat, govern incipient de la Pàtria catalana.

Així pensant, reconeixent l'esperit de ferma catalanitat en què s'inspira l'actual actuació dels elements directors dels republicans de Girona; trobant amb ells una plena coincidència d'ideals i aspiracions envers les funcions i els destins de la Mancomunitat de Catalunya; i acceptant la lleial i franca entesa circumstancial a què hem estat invitats els nacionalistes davant la unitat amb què actuen els enemics de Catalunya, la Junta del Centre ha cregut que podia i havia d'acollir el nom del candidat republicà, En Miquel Santaló i Parvórell, a la candidatura nacionalista.

Queda per aquest acord del Centre determinada la candidatura plena que es recomana a tots els nacionalistes, que votin en les properes eleccions provincials. Per ella lluitaran conjuntament els nacionalistes i els republicans catalans del districte de Girona, deixant de banda diferències i conviccions que els separen, de les quals no abdiquen ni els uns ni els altres, per tenir present només el que en aquest moment actual convé a l'interès suprem de Catalunya davant dels enemics units.

Funcionari infidel

Ha estat getingut J. Ll. oficial tercer de Correus, acusat de sotstreure plects amb valors declarats.

Feta algun temps es notaven en ritats en la secció dels dits valors, aquesta administració certes irregularitats i una enquesta practicada pels caps els portà a sospitar del J. Ll.

S'establí un discret servei de vigilància el resultat del qual ha estat sorprendre'l en delictes uagrant.

Sobrava la pregunta

Ahir es presentà al jutjat Bonaventura Bruguera i va donar part que, passant a la nit pel carrer de Mansa, se li havien acostat dos homes, els quals li van preguntar:

—De quin sindicat sou?
—No sóc de cap sindicat.

—Aleshores, vinguen els diners que porteu...

I apoiaren aquella «petició» amb l'irresistible argument de dues pistoles automàtiques que l'apuntaven.

El Bruguera no tingué més remei que remetre 375 pessetes que portava. Els interpelladors se les ambutzaren i se'n anaren sense regrejar.

El denunciante troba que haurien pogut prescindir de la pregunta. Al menys haurien estat el temps.

Pagina Musical de LA VEU

1 de juny
de 1923
75

Henry Prunières, qui donà importants conferències a l'Institut Francès i al Palau de la Música Catalana

Bolves musicals

En Clavé

Apelles Mestres ha promès la seva valuosa col·laboració a les «Pàgines Musicals» de LA VEU. Publicuem avui el seu primer treball. L'autor ben popular de «Liliana», «Odes serenes» i de «Tardanes» ha escrit, per als llegidors de LA VEU, un bell aplec de records. Records entorn dels nostres músics (amics, tots ells, d'Apelles Mestres) i d'alguns fet interessants, palpant, de la nostra història.

Sabut és que En Clavé començà sa carrera musical escrivint cançons a una sola veu, amb acompanyament de guitarra. Aquestes cançons — escrites en castellà i amb tot el sabor romàntic propi de l'època, puix cal transportar-nos pròximament a l'any 45, quan En Clavé comptava poc més de 20 anys d'edat — anaven publicant-se en unes fulles, en forma de romanços, i amb el títol genèric de «El cantor de las hermosas».

Tanta voga adquirí aquesta col·lecció, que no trigà en eixir-ne una altra de similar, titulada «El vergel de los amores», en la qual apareixen algunes cançons signades amb les inicials J. A. C., però que jo considero apòcrifes.

La ràpida popularitat obtinguda per aquestes cançons — que de mica en mica anà composant En Clavé per a dues i tres veus — li feu concebir la idea d'escriure per a cor, i fundar, amb uns quants amics aficionats com ell, una modesta societat coral, la qual batejada amb el nom de «La Fraternidad», es deixà sentir per primera vegada amb els cors «La flauta en la aldea», «La flor de Mayo» i «El Templo de Terpsicora», en una serenata donada la nit del 11 d'agost de 1890.

Així fou creada la primera societat coral d'Espanya.

En la llibreta on catalogà En Clavé totes ses obres corals hi consten els títols d'aquestes composicions, però d'elles sols ens en ha quedat el títol, ja que les obres foren destruïdes pel mateix autor, al-

xi com vuit obres anteriors — de les quals ni els títols n'han quedat, ja que la llista comença pel número 9. Cent i una són les composicions anotades en la dita llibreta-catàleg, si bé no són més que noranta les existents, ja que les onze restants el mateix Clavé les condemnà a l'etern oblit.

Però com més anava creixent la popularitat d'En Clavé, i més i més se solidava la seva obra redemptora, amb més mals ulls era mirada per «la gent de dalt»; com més amb entusiasme s'agrupava entorn d'ell el poble, més i més despectivament parlava d'ell la massa que no era poble. Els músics li deien «manobre de la música»; les classes elevades deien d'ell «un republicano»; cal tenir present que en aquell temps, «republicà» era sinònim de «mal esperit» — les autoritats posaven trabes als seus concerts i fins arribaven a privar-los-hi, per considerarlos perillosos i atemptatoris a l'ordre públic. Què hi feia l'obra d'En Clavé seguita sa marxa triomfal, i al mateix temps el músic s'aixecava a major altura.

Tant era així, que el dia que donguí a conèixer «La Brema» (1862), l'enveja creà aquella absurda llegenda de què la popularíssima «tim-taina», aquella deliciosa cançó tan catalana, l'havia tret En Clavé... d'un manuscrit de Beethoven (i) que havia trobat als Encants.

Més encara: no faltà crític que, no sabent com denigrar-lo, cridà a tota veu, com si denunciés un crim esgarrifós, que el cor hi havia... dues quintes seguides! — Horror!

En Clavé va esbarbar-se; buscà les dues quintes fatals... i va trobar-les; en efecte, hi eren. Les esmentà? Ho ignoro. Tal vegada féu com Beethoven que, en fer-li observar un del·leixisme seu que en una de ses obres s'hi trobaven dues quintes seguides, després de bons moments de contrarietat exclamà:

«Doos, que s'hi quedin; ja hi estan he.»

I ja que de llegendes parlo — i llegenda i mentida solen ser una mateixa cosa — aprofitaré l'ocasió per

a desfer-ne una, afortunadament poc arrelada, però que fa poc temps encara em va retreure molt formalment una persona que es preciava d'estar molt ben informada.

I és que quan algú demanava a En Clavé entrar a formar part del seu cor, el primer que li preguntava és si estava disposat a empuñar un fusell i anar a les barricades al primer crit.

Això és fals com la mateixa fal·seda. En Clavé, republicà convençut, veritable apòstol de la República, mai va preguntar a cap dels seus choristes quines idees polítiques professava; el que volia era que cantessin bé. És més: en el seu cor hi havia un chorista carlí, la qual cosa no fou motiu perquè cap dels seus companys el molestés per a res ni el mirés amb prevenció. — Una vegada per totes: En Clavé músic era un; En Clavé polític era un altre; i mai volgué que la política li envaís el cel de l'art. Solament després de la revolució de 1868 escriví «La revolución», i traduí i arranjà per a cor «La Marsellesa», però cal convenir que el cantaire revolucionari resta molt per sota del cantaire d'Amor i de la Naturalesa. La prova està en què entre aquelles dues temptatives bel·licoses, retornant a el mateix escriví «Pel juny, la fals al puny», una de les obres mestres, i que després de la segona composta «Goigs i planys», que considero la seva obra mestra definitiva.

«Goigs i planys!» Quins records més dolorosos evoca en mi aquest títol, el de la darrera obra brotada d'aquell geni fecundíssim.

En 1873, és proclamada la República. En Clavé veia, en fi, realitzat el seu ideal de tota la vida, pel qual havia afrontat i sofert estoicament totes les penes i persecucions, empresonaments i exilis! Quin goig degué ésser el seu! Més all'endemà goig fou de curta durada. Poc i mal preparada Espanya per un canvi tan radical en sa vida política, aquella República portada per homes tan austers, tan idealistes, tan purs, no trigà a convertir-se en una veritable anarquia. Els carlins a la muntanya, els cantonals a la ciutat, amenaçaven acabar molt aviat amb la naixent República. Fou precis apellar a l'esforç dels homes de prestigi, i En Salmerón — tercer president — oferí a En Clavé el càrrec de governador d'una província, de primer ordre, que ell refusà obstinadament. Cedint en fi a nous pressions, n'acceptà un de tercer ordre i passà a exercir-lo a Castelló de la Plana.

Allí, en mig de tantes cabories, amargors, decepcions i fins perills, una nit que uns joves donaren una serenata a sa filla Aurea que al sent demà al matí es trobà la finestra tota enramada i florida, concebí son chors «Goigs i planys», que hagué d'escriure robant-se les més indispensables hores de descans.

Elegit diputat constituent, abandonà el Govern civil de Castelló per córrer a Madrid, que té d'abandonar aviat per acudir a Barcelona, per formar part de la Junta d'Armament i Defensa, creada per a armar i organitzar una mena de milícia ciutadana, destinada a defensar Barcelona del terrorisme que s'havia ensenyorit d'ella. Seria precis haver viscut en aquells dies de febre, d'angoixes, de terrors i espasmes per a fer-se càrrec del que era la vida en aquells dies, sobretot per homes que, com En Clavé, veien estimar-se juntament amb la pàtria llurs ideals de tota la vida.

I en mig d'aquella febre, en què el Clavé polític, minat ja per la malaltia, es multiplicava, el Clavé poeta i músic trobava encara lleure per a assolir el seu darrer cor «Goigs i planys», i dirigir-lo personalment el dia de sa estrena, que tingué lloc el 15 d'agost d'aquell memorable any 73.

Encara em sembla veure'l, pallid, molt pallid, demacrat, respirant amb pena i dirigint amb aquella simplicitat tan típica. Perquè En Clavé tenia una manera de dirigir ben seva. En compte d'ocupar un lloc fix al centre de la massa coral, dirigia anant i venint pausadament, ja dirigint-se als tenons, si tenia que fluïdesse, ja als baixos per a donar-los l'entrada, cantant sempre a mitja veu i maneant la batuta sense mai descompondre's; el seu braç no es movia per a res, era tan sols la seva mà la

que es movia i encara amb moviments molt suaus.

Recordo també que quan uns quants joves amics entràrem a felicitar-lo, després de l'execució, va dir-nos senzillament:

«Han estat un punt baixos... Aquest cor haurà de sentir-se molt perquè agradi.» I després afegí amb la major modestia: «De veres, us ha agradat? Perquè el cert és que ni jo mateix sé ben bé lo que he fet!»

Nomenat encara governador de Tarragona per En Castellar, acut, com soldat obediènt a la consigna, a ocupar aquell càrrec, malgrat els progressos de la seva malaltia; fins que el dia 3 de gener de 1874, rebent un telegrama xifrat del general Pavía, en el qual li notificava que acabava de dissoldre per les batonetes, l'Assemblea republicana, tornà a Barcelona, a casa seva... d'on no devia sortir fins el 24 de febrer; cobert de corones i amb tot el poble de Barcelona per seguir.

APEL·LES MESTRES

22 maig 1923

Les conferències d'Henry Prunières

Henry Prunières donà interessants conferències, com ja és sabut, a l'Institut Francès i al Palau de la Música Catalana.

Mai podran prou alabar-se aquesta mena de conferències. I convidaria que la nostra ciutat s'hi habités. Convidaria també que els nostres homes s'hi dedicassin. No manquen, sortosament, entre nosaltres, artistes experts, estudiosos, i ja preparats per a «poder dir coses». (1)

Henry Prunières parlà, primerament (dies 7 i 9 d'abril), a l'Institut Francès. Després (dia 10), parlà al Palau de la Música, invitat per l'Associació d'Amics de la Música.

Henry Prunières és un dels musicòlegs més coneguts de la present hora. Ha publicat ja importants treballs i dirigeix actualment la «Revue Musicale» (una interessant publicació que recorda, per la seva importància, la revista «S. i. M.» que dirigia el malaguanyat Jules Ecorcheville).

El jove director de la «Revue Musicale» parlà de «La musique française contemporaine». La primera conferència fou dedicada als músics anteriors a Debussy, la segona fou consagrada a Debussy, i en la tercera, el culte escriptor s'ocupà de les «escoles noves» que han sorgit després de Debussy.

«De Berlioz a Milhaud»: aquest hauria pogut ésser, en veritat, el títol de les conferències d'Henry Prunières. El lector ja sentirà, prestament, l'interès extraordinari que ofereix el tema escollit. De Berlioz a Milhaud! Però què ha estat França, per ventura, el país poiser més viu, més agitat, des dels temps de l'autor de la «Damnation de Faust» fins als nostres dies? Ultra l'interès de la música francesa, durant els anys rememrats, qui ignora avui la varietat extremada que ofereix tot l'art francès (pintura, literatura, escultura)? En evocar els temps als quals es referí Prunières, qui no recorda, en efecte, els noms gloriosos (i sobre tot representatius), de Mallarmé, de Verlaine, de Chapu, Carpeaux, Rodin, Regnault, Renoir, Degas, Monet, Manet, etc.? De Berlioz fins a l'hora present la vida espiritual de França ha estat, si, intensíssima i força folles han estat creades pels artistes francesos. Però també han espatit, arreu del món, mil encerts, mil boniqueses. Boniqueses innegablement noves, originals. I si l'art francès, durant els anys recordats, ha rebut algun cop la influència natural dels artistes de fora França, és evident que també ha influït (i influeix encara) en l'art d'arreu!

Henry Prunières és un «causeur» deliciós. Parla fàcilment, concisament, elegantment. I la seva conversa és sempre ordenada. El seguir-lo esdevé, doncs, cosa fàcil i tothora agradable.

Henry Prunières ens parlà, com s'entendria, de Berlioz, Saint Saëns, Lalo, Franck, Duparc, Chausson, d'Indy, Magnard, Ropartz, Pierné, Chabrier, Bizet, Massenet, Bruneau, Champentier, Hubaud, Debussy, Ravel, Schmitt, Caplet, Roussel, Koechlin, Satie, Honegger, Milhaud, Manuel, Poulenc, etc. Les seves conferències, les seves «causeries», foren, doncs, una bonica sèntesi de la història de la música francesa durant els darrers anys.

L'autor cultíssim del bonic «Lullia» coneixia i fins dominava (i això fins ni caldrà recordar-ho), el tema tractat. Més diram encara: la tesi glossada li era absolutament familiar. En general, però (ens atrevirem a confessar-ho?), el que ens digué després en nosaltres de impressió, el record de coses ja més d'un cop llegides. Prunières glossà, en veritat (i això amb admirable encert), les idees avui regnants a França, entorn dels músics francesos. Però no expressà pas, ens sembla, visions tan agudes, tan personals, entorn de la música (i entorn, sobre tot, de la música moderna), com les d'un Laloy, per exemple, o les d'un Villermoz. (2) Les conferències de l'erudit director de la «Revue Musicale» no abandonaren, doncs, generalment, el to, sempre agradable, de pur treball de divulgació.

Henry Prunières parlà dels músics que ja havem esmentat, amb extremada prudència. No caigué, en cap moment, en el perill d'emprar elogis sistemàtics, ditiràmics. (Els susdits elogis acostumen a ésser, en el fons, una mica infantils! És sempre més difícil, en tot cas — i més interessant — el fet de raonar — fins trancant-se de l'elogi — que el d'engrescar-se sense gaire sentit!) I algun cop, fins crítica, ben francament (recordi's, per exemple, el que digué, a propòsit de cert Quartet de Milhaud i de la seva escriptura polifònica). Malgrat, però, la seva prudència, la seva innegable serenitat, Henry Prunières tingué, amb tot, algun descuit i llança, (ens va semblar) alguna afirmació potser poc assenyada. En parlar de Ravel i de Roussel, digué, per exemple, que eren avui els dos més grans músics francesos!

En tractar-se d'art (i en tractar-se, sobre tot, de personalitats), l'afirmació gairebé dogmàtica esdevé sempre una mica (o un bon tros!) imprudent. L'afirmació d'En Prunières, respecte Roussel i Ravel, ens sembla, doncs, imprudentíssima. Cal recordar que hi ha actualment grans músics francesos que s'anomenen Fauré (l'autor dels bonics «Idèers», de «Pénélope», etc.), Dukas (l'autor de l'aprentent bronxot, de la «Perle», de Ariane et Barbe Bleue, etc.), d'Indy (l'autor de Wallenstein, de l'«Etranger», de la Légende de Saint Christophe, etc.), Rabaud (l'autor de «Marouf»), etc., etc.

Roussel i Ravel són, certament, dos grans músics francesos. Els «més grans»? No gosaríem afirmar-ho.

En parlar de Debussy, i en ocupar-se, sobre tot, dels músics que influïren en l'esperit de l'autor de «Pelléas», Henry Prunières es descuidà, d'altra part, d'esmentar Musorgsky. Ara bé: la influència de l'original mestre rus és tan «visibla», en l'obra de Claudi Debussy, com ja de l'autor, per exemple, dels «Morceaux en forma de poëmes»!

El descuit evident d'Henry Prunières — descuit importantíssim! — ens causà estranyesa.

Repetirem, no obstant, que el conferenciant que ens ocupa fou generalment seré, prudent, en judicar els homes i les obres dels quals parlà. La seva conclusió, per exemple, a propòsit de les «escoles noves», (formulada després d'haver-nos parlat d'Honegger, Milhaud, Manuel, Poulenc, etc.), esdevingué un model de judici assenyat. Digué — i ho recordem perfectament! — que no s'atrevia a esdevenir profeta, que hom no podia preveure els resultats de les susdites escoles i que calia, en tot cas, ofrenar a les produccions modernes una «brevíssima curiositat». Evidentíssim.

Cal esguarlar, sí, amb ben desperta curiositat, les obres de tots els joves i no joves dels quals ens parlà, amorosament, Henry Prunières. Cal respectar, d'altra banda, les gèstes d'aquests homes ardidíssims que lluiten, inlassablement, per tal de crear, mitjançant sons, bel·leses noves. I cal estudiar, certament, els assaigs, les troballes i fins les cal-

